

Ouders zijn nodig om Passend onderwijs te geven

Passend onderwijs kan leiden tot meer leerlingen met bijvoorbeeld een handicap, leer- of gedragsprobleem in het reguliere onderwijs. Om hen goed de lessen te laten volgen is samenwerking met ouders noodzakelijk. *CVOpen* sprak met emeritus hoogleraar opvoedkunde Jo Hermanns over de wijze waarop scholen in deze samenwerking kunnen investeren.

'Beschouw ouders als partner!'

Er wordt nogal eens gesuggereerd dat de problematiek van de gemiddelde leerlingpopulatie steeds zwaarder wordt. Jo Hermanns werpt op dit punt direct de knuppel in het hoenderhok: 'Het tegendeel is het geval, blijkt uit epidemiologische studies van bijvoorbeeld het SCP, CBS, Trimbos Instituut en de GGD. Objectief gezien nemen de problemen van de Nederlandse jeugd van twaalf jaar en ouder af en is onze jeugd het gelukkigst van de hele wereld.'

Hermanns wil daarmee overigens niet suggereren dat er geen kinderen met problemen zijn. Dat is geen punt van discussie. De cruciale vraag is alleen hoe we met de problemen omgaan. Hermanns legt uit dat er in de samenleving een patroon is ontstaan waarbij we de problemen van kinderen het liefst professioneel opgelost willen zien. 'Er is een massale uittocht naar allerlei indicatieorganen en uiteindelijk ook naar de geïndiceerde jeugdzorg. Op dit moment heeft één op de zeven kinderen een formele indicatie. Dat strookt niet meer met de realiteit, er is sprake van psychopathologisering.' Overigens ziet de emeritus hoogleraar hierin heel langzaam een kentering optreden. 'Een toenemend aantal ouders wil juist voorkomen dat hun kind geproblematiseerd, gemarginaliseerd en gelabeld wordt.'

Interesse in leefwereld

Maar afgezien van alle statistieken krijgen scholen door de komst van Passend onderwijs vaker te maken met kinderen die bijvoorbeeld een gedrags- of leerstoornis hebben. Natuurlijk is er voor hen een goede zorgstructuur nodig en moeten soms (externe) deskundigen worden ingeschakeld, vindt ook Jo Hermanns. Maar hij wil er bovenal voor pleiten dat docenten beter worden toegerust om deze kinderen het onderwijs en de zorg te geven die ze nodig hebben. Daar is een wereld te winnen en dat lukt volgens hem het beste door nauw samen te werken met ouders.

'Samenwerking begint met écht contact', zegt hij. Dit lijkt een open deur, misschien zelfs een vanzelfsprekendheid. Maar is dat contact er ook daadwerkelijk? 'Onlangs hield ik een lezing voor een paar honderd onderwijsprofessionals. Ik stelde hen de vraag: wie van u gaat wel eens op huisbezoek? Het antwoord laat zich raden, waarbij mensen vooral aangeven dat ze daar simpelweg geen tijd voor hebben. En natuurlijk hebben zij het enorm druk, maar als je samen met ouders iets wilt, dan is contact een voorwaarde. Als je interesse toont in de situatie waarin het kind leeft en opgroeit, is het contact veel makkelijker.'

Negatief beeld ouders

'Ik merk dat mensen in het onderwijs vaak een negatief beeld hebben over ouders. Dat zie je in het onderwijs meer dan in andere maatschappelijke sectoren. Er wordt snel gezegd: ouders hebben nooit tijd, hebben irreële verwachtingen, zijn egoïstisch, enzovoort. Die houding is echt ongegrond: Nederlandse ouders doen erg hun best voor hun kind', zegt Jo Hermanns.

« *Passend onderwijs is dé kans om praktische, concrete dingen te realiseren waardoor het kind kan blijven leren.* »

Als het over hun eigen kind gaat, zijn ouders ervaringsdeskundigen. 'Gebruik hun kennis!' is zijn vurige pleidooi. 'Samen met ouders kun je vaak uitstekende oplossingen bedenken om óók kinderen met een stoornis of beperking het onderwijs en de zorg te geven die ze nodig hebben.'

Hij vertelt graag over de succesvolle praktijkvoorbeelden die hij kent. Bijvoorbeeld over een leerling die thuis te maken kreeg

met een heftige echtscheiding en daardoor (ook letterlijk) geen rust had om huiswerk te maken. Na een huisbezoek vonden mentor, leerling en ouders een oplossing. Of een ander voorbeeld: een leerlinge met een paniekstoornis, die opeens totaal kon flippen en dan wilde wegluchten. Ook hiervoor werd een oplossing gevonden, waarvan alle docenten op de hoogte waren: als zij een paniekaanval voelde opkomen, mocht ze zonder iets te zeggen de klas verlaten en een rustig plekje opzoeken. Daar kon ze bijvoorbeeld oefeningen doen, een pilletje nemen of iemand bellen. Als ze naderhand terugkwam in de klas, werden er geen opmerkingen gemaakt en geen vragen gesteld.

‘Wat ik hiermee wil zeggen: bespreek met de ouders wat je heel praktisch en concreet kunt doen waardoor het kind kan blijven leren. Simpele dingen volstaan vaak al. Ik zou Passend onderwijs heel graag zien als dé kans om dit soort dingen nu eindelijk te gaan realiseren’, zegt Jo Hermanns.

Taboe doorbreken

Hij wijst in dit verband overigens wel op de handelingsverlegenheid van menig docent. ‘Bij veel docenten ontbreken gespreksvaardigheden, waardoor de gesprekken met ouders niet altijd harmonieus en constructief verlopen. Ik denk dat het belangrijk is als een grote groep docenten een cursus gespreksvoering gaat volgen. Want dit kun je vrij eenvoudig leren.’

« *Steeds meer ouders willen voorkomen dat hun kind gelabeld wordt.* »

In aanvulling daarop zou wat hem betreft ook elke docent een cursus gedragsmanagement aangeboden moeten krijgen. ‘In het onderwijs is het taboe om het daarover te hebben, want elke docent vindt dat hij dat al kan. Maar in zo’n praktische cursus leer je gewoon een aantal basistechnieken die ervoor zorgen dat je beter orde hebt, het leuker hebt met de leerlingen en hen positiever ondersteunt. In aanvulling hierop zou je bijvoorbeeld intervisie of collegiale consultatie kunnen inzetten.’

Schoolleiding cruciaal

Natuurlijk roept dit de vraag op waar scholen het geld vandaan moeten halen om dit te doen. ‘Er is geld voor Passend onderwijs dat schoolbesturen naar eigen inzicht kunnen inzetten. Ik zou het toejuichen als het wordt gebruikt om de reguliere ‘zorg’-structuur te versterken – dus wat de docenten in de klas doen met de leerlingen.’ Om dit soort keuzes te maken is visie en commitment nodig. Niet alleen bij schoolbesturen maar ook bij de schoolleiding. ‘De rol van de schoolleiding is cruciaal. Zij moet uitdragen dat de samenwerking met ouders buitengewoon belangrijk is en ze moet docenten faciliteren om het ook daadwerkelijk gestalte te geven. Dan kan Passend onderwijs echt gaan functioneren zoals het bedoeld is.’

[Karin van Breugel]

Jo Hermanns: ‘Objectief gezien nemen de problemen van de Nederlandse jeugd van twaalf jaar en ouder af.’

Over Jo Hermanns

Jo Hermanns is emeritus hoogleraar opvoedkunde aan de Universiteit van Amsterdam en onder meer lid van de raad van advies van de Inspectie van het Onderwijs. Zijn belangrijkste aandachtsterreinen zijn: opvoedingsondersteuning en jeugdzorg. Jo Hermanns is verbonden aan H&S Consult, adviesbureau voor jeugd en jeugdbeleid.

Zie www.hsconsult.nl